

FinELib-konsortio kumppanina - tiede, tutkimus, opetus ja oppiminen huipulle

Toimintaympäristön rakenteelliset muutokset vaikuttavat merkittävästi FinELib-konsortion toimintaan lähivuosina. Yliopistojen välinen yhteistyö tiivistyy ja syntyy yliopistojen yhteenliittymiä. Useilla alueilla yliopistot ja ammattikorkeakoulut lisäävät ja tehostavat yhteistyötään. Ammattikorkeakoulujen yhteenliittymät ovat todennäköisiä. Myös yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteistyö tiivistyy. Kuntarakenteen muutos vaikuttaa yleisten kirjastojen verkoston kehittymiseen. Verkkoaineistoja on kyettävä tarjoamaan muuttuvien organisaatioiden tarpeiden mukaisesti. Joustavien toimintamallien kehittäminen edellyttää sekä sopimusmallien kehittämistä että teknologian uudenlaista soveltamista.

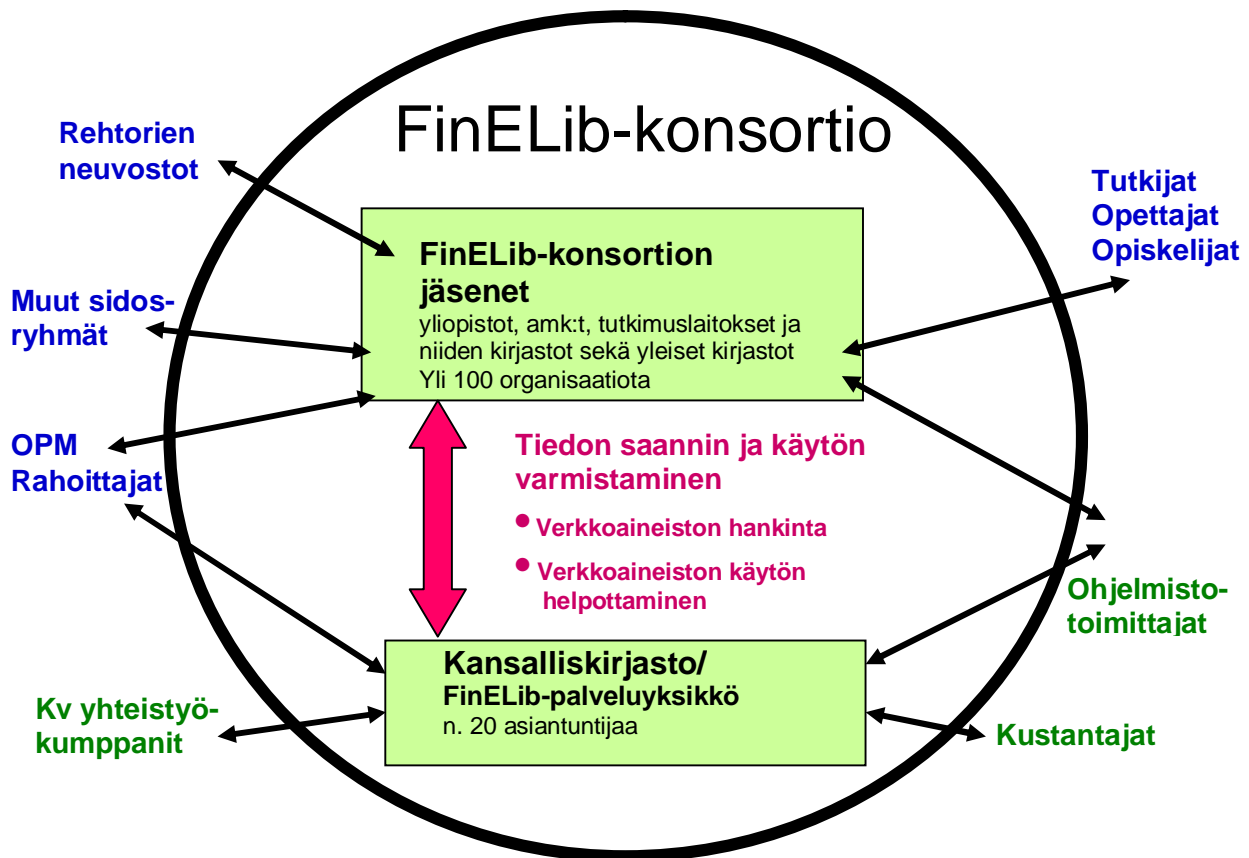
Kustannustoimialan murros vaikuttaa voimakkaasti verkkoaineiston hankintaan. Kaupallinen kustantaminen monopolisoituu yhä edelleen. Vastapainona avoin julkaiseminen (Open Access) kiinnostaa tiedeyhteisöjä maailmanlaajuisesti. Kaupalliset kustantajat ja OA -toimijat kehittävät uusia liiketoimintamalleja. Kustannustoimialan muutoksista johtuen verkkoaineistojen hintakehitys on vaikeasti ennakoitavissa.

Kehittyvät teknologiset ratkaisut mahdollistavat uusien palvelujen luomisen. Käyttäjien tarpeet, toimintatavat ja -ympäristöt muuttuvat ja kirjastopalvelujen on muututtava niiden mukana. Nelli-portaalin käytettävyyden ja saavutettavuuden parantaminen esim. integroimalla Nelli-palvelu oppimis- tai tutkimusympäristöihin lisää verkkoaineistoista saatavaa hyötyä tutkimuksessa, opetuksessa ja opiskelussa.

Vuoden 2006 aikana laadittiin FinELib-konsortion strategia kaudelle 2007-2015. Strategiassa on kuvattu FinELib-konsortio ja sen ydintehtävät (Kuva 1). FinELib-konsortio muodostuu Suomen yliopistoista, ammattikorkeakouluista, noin 40 tutkimuslaitoksesta ja niiden kirjastoista sekä yleisistä kirjastoista. Konsortion tavoitteena on edistää laadukkaan ja monipuolisen tiedon saantia ja käyttöä yhteiskunnassa. Kansalliskirjaston FinELib-palveluysikkö tuottaa verkkoaineiston keskitettyyn hankintaan ja Nelli-portaalin ylläpitoon ja kehittämiseen erikoistuneita palveluita konsortion jäsenille. Kirjastot ovat FinELib-palveluysikön asiakkaita.

Laaja-alaisen konsortion toiminnassa verkostoitumiseen ja kumppanuuteen perustuvan toimintatavan merkitys on tärkeä.

Konsortion strategia edellyttää, että konsortio ottaa vastuun toiminnasta ja toimii aktiivisesti. Vuoden 2007 toimintasuunnitelman toteutuminen edellyttää että konsortion jäsenet yhdessä palveluysikön kanssa sitä toteuttavat. Esimerkkeinä konsortion jäsenten roolista voisi mainita mm. asiantuntijaryhmien aktiivisen ja tavoitteellisen toiminnan sekä konsortion jäsenten sitoutumisen käyttäjäkyselyn toteuttamiseen mm. aktiivisella markkinoinnilla. Palveluysikön toimivuus näkyy siinä, miten se pystyy vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin.

Strategian keskeinen tavoite on lisätä korkealaatuisista verkkoaineistoista saatavaa hyötyä ja parantaa siten tutkimuksen, opetuksen ja opiskelun tuloksia.

MISSIO

- Konsortio edistää laadukkaan ja monipuolisen tiedon saantia ja käyttöä yhteiskunnassa.
- Palveluyksikön toiminta perustuu kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä jatkuvaan kehittämiseen.
- Palveluyksikkö hankkii konsortion käyttöön kilpailukykyisesti e-aineistoja tutkimuksen, opetuksen, oppimisen tarpeisiin ja edistää tietoaineistojen saavutettavuutta.

VISIO

FinELib-konsortio kumppanina - tiede, tutkimus, opetus ja oppiminen huipulle

- FinELib-konsortio toimii kumppanina varmistettaessa suomalaisen tieteen, tutkimuksen ja opetuksen kansainvälistä huippuasemaa.
- Konsortio ja palveluyksikkö ennakoivat yhteistyössä tiedontarvitsijoiden tarpeita. Palveluyksikkö kehittää joustavia palveluratkaisuja.
- Palveluyksikkö on aktiivinen kansallinen ja kansainvälinen strateginen kumppani.

FinELib-konsortion strategiakauden strategisina päämäärinä ovat

- asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaaminen
- tiedonsaannin varmistaminen
- teknologian innovatiivinen soveltaminen
- palvelujen tunnettuus
- huippuosaamisen

Konsortion toimintasuunnitelma on laadittu strategiatyöskentelyn aikana syntyneiden tulokorttien pohjalta. Tulokortteihin on valittu niitä tekijöitä, joissa on onnistuttava jotta strategia toteutuu. Kaikki tulokortit edistävät strategisten päämäärien toteutumista.

TULOSKORTTI 2007

Taulukon selityksiä

- OR = ohjausryhmä
- KR = konsortior ryhmä
- PY = palveluyksikkö
- KSTOT= kirjastot
- KK = ansalliskirjasto
- YO:t = yliopistot

Toimintaympäristön muutosten ja tietoympäristön prosessien tunteminen

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010- 2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet 2007	Vastuu
Tiedepolitiikkaan ja yhteiskuntapolitiikkaan vaikuttaminen toimialan kannalta	FinELib –konsortion ohjausryhmän pj edustaa konsortion kantaa kansallisesti strategisissa työryhmissä	Säännöllinen käsittely ohjausryhmässä ja konsortior yhmässä	Laaditaan katsauksia (1-2), keskustelu ohjausryhmässä	OR, PY
Tietoympäristön prosessien tuntemus Asiakaskyselyt	Aineistoja tarjotaan räätälöidysti tutkimus-, oppimis- ja opetusprosesseihin	Luodaan käytäntö, jonka avulla varmistetaan prosessituntemuksen hyödyntäminen aineistojen tarjonnassa	Tutkimusyhteistyön tulosten hyödyntäminen Yliopistokirjastojen prosessikuvausten hyödyntäminen	PY, KSTOT
Kustannustoimialan tuntemus	Aineistojen sopimusehdot ja hinnoittelumallit vastaavat muuttuneen ympäristön tarpeita	Laaditaan katsauksia (2-3) Osallistuminen kustantajien järjestämiin tilaisuuksiin	Luodaan käytäntö kustannustoimialan muutosten systemaattiseen seurantaan ja analysointiin Kust.toimialaseminaari	PY

Asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu
Tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden tiedon- ja palvelutarpeet - käyttäjäkysely	80 % käyttäjistä hyvin tai erittäin tyytyväisiä oman alansa e-aineistotarjontaan 70% käyttäjistä tyytyväisiä tiedonhakupalveluihin Tutkimusyhteistyöllä saadaan kansainvälistä vertailutietoa	50-60% kyselyyn vastanneista hyvin/erittäin tyytyväisiä oman alansa aineistotarjontaan. Tutkimusyhteistyö - 1 kv. hanke - 1-2 opinnäytettä/v	Toteutetaan uudistettu käyttäjäkysely Kysely toteutetaan 2v. välein	PY KR KSTOT PY YO:t
Kirjastojen palvelutarpeet	85% kirjastoista hyvin/erittäin tyytyväisiä hankinta- ja Nelli-palveluihin.	Perusaineistonselvitys valmistuu Asiantuntijaryhmien kautta esitykset relevanteista aineistoista	Asiantuntijaryhmien toiminta Asiakaskysely (2008)	PY KSTOT
Informaatiolukutaito-hankkeet	Informaatiolukutaito-opetus osa tutkintoja kaikissa korkeakouluissa ja kaikissa oppiaineissa 2010 Yleiset kirjastot keskeisiä kansalaisten infolukutaidon opettajina ja ylläpitäjinä	Informaatiolukutaitomittari yhteistilastoon	Selvitetään miten inf.lukutaitoa voidaan mitata	KSTOT KK

Kustannushyödyt yhteiskunnassa

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu
Käyttökerran hinta (ladatut artikkelit)	Laskeva trendi	Laskeva trendi (artikkelihinta < 4 €)	Asiakaskoulutus Tiedotus	PY KSTOT
FinELibin kautta hankitun aineiston osuus e-aineistohankinnasta (KITT)	Osuus kasvaa	30% amk , 55% yo 20 % erikoiskirjastot 60% yleiset kirjastot	Perusaineistojen markkinointi rahoittajille Asiantuntijaryhmien ehdotukset pohjana hankinnalle	PY
Kustannusvaikutus kirjastoissa ja tutkijan työssä	Tutkimuksella osoitettu toiminnan kustannusvaikuttavuus kirjastoissa ja tutkimusprosesseissa	Kirjastojen työajan käytön muutos Tutkijan työajan vapautuminen	Yhteistyö informaatiotutkimuksen laitosten ja muiden laitosten sekä yo-kirjastojen neuvoston kanssa Käyttäjäkysely	YO:t PY KSTOT

Toimiva palveluyksikkö

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010- 2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu
Asiakastyytyväisyys	Laadunvarmistus osa palvelu- prosesseja ja varmistaa asiakas- tyytyväisyyttä	Laadunvarmistuksen kehittäminen hankinnassa ja Nellissä osana HY:n sekä yo- ja amk-kirjastojen laatuhankeita. Halti-tietokanta helpottaa kirjastojen aineistohankintaa, taloudellista suunnittelua ja raportointia	Hankinnan laatukäsikirja Teknisten työvälineiden kehittäminen (Halti) esim. palvelupyynnöiden käsittelyyn	PY
Muuttuvaa toimintaympäristöä palvelevat joustavat lisensointi- ja palveluratkaisut	Lisenssisopimukset ja teknologiset ratkaisut mahdollistavat aineistojen joustavan käytön konsortiossa	Valmistelutyö jotta aineistot käytettävissä avoimessa yo:ssa ja amk:ssa 2008/2009 Uudet luvut neuvotteluissa 2007	Prosessien kehittäminen Kstojen rakenteellisen kehittämisen selvitystyö (ml. Teknologian soveltamis- mahdollisuuksien selvittäminen, Neuvottelut kustantajien kanssa) FTE-lukujen tarkistus	PY KSTOT
Ydinosaamiseen keskittyminen	FinELib-konsortio kansainvälinen edelläkävijä toimialallaan	Kuvataan PY:n ydinosaaminen osaamiskartan avulla ja selvitetään tehtävien ulkoistamis-mahdollisuudet	Määritellään ydintehtävät ja ulkoistettavat tehtävät Selvitetään eri vaihtoehtojen kustannukset	PY KR

Kohdennettu viestintä

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010- 2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu
Päättäjäille ja sidosryhmille suunnattu viestintä ja sen onnistuminen	Toimiva viestintä vaikuttaa siihen, että keskitettyä rahoitusta saadaan kaikille sektoreille	Rahoittajille ja keskeisille sidosryhmille tiedotetaan toiminnasta ja tuloksista 2 krt/v	Perusaineistoista tiedottaminen	PY OR KSTOT
Tutkijoille, opettajille, opiskelijoille suunnatun viestinnän onnistuminen	Aineistojen käyttö on kasvanut kaikilla sektoreilla	Kehitetään yhteisiä viestintämalleja potentiaalisten käyttäjien saavuttamiseksi Tutkijat, opettajat ja opiskelijat ovat tyytyväisiä saamaansa informaatioon.	Jaetaan tietoa parhaista käytänteistä KR yksi kokous keskittyy viestintään Asiantuntijaseminaari (2008)	KR, KSTOT
Kirjastoille suunnatun viestinnän onnistuminen	Kaikkien kirjastosektorien henkilökunta tuntee palvelut hyvin ja ohjaa asiakkaita aineistojen käyttöön	Tieto FinELibistä ja sen kautta lisensoiduista aineistoista löytyy helposti verkosta	www-sivu-uudistus, esitteet ja uusia viestintäkanavia käyttöön (esim. kirjastojen neuvottelupäivät, seutukimpat) Halti-tietokannan kehittäminen	PY Maa- kunta- kirjastot

Kokeilut ja pilotit

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010- 2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu
Kokeilujen määrä	Yhteistyö IT-kehittäjien, kirjastojen ja PY:n välillä innovatiivista ja tuottaa uusia palveluita	Nellin integrointi oppimisolustoihin käynnistyy	Oppimisympäristöalustojen pilotointi (Optima, moodle)	KSTOT PY
Kokeiluista seuranneet toiminnan muutokset (käytön määrän lisääntyminen)	Tiedonhakuportaali integroitu instituutioiden portaaleihin ja erilaisiin työskentely-ympäristöihin Tutkimusaineistoja käytettävissä e-hakuportaalin kautta Kaikki kirjastopalvelut yhdestä paikasta	Nelli on käytetyin Shibboleth-tunnistuspalvelu yo:ssa ja amk:ssa Kokeilujen avulla kehitetään mobiilipalveluita Esteettömän käytön pilottia valmistellaan Nellin avulla tehostetaan maakuntakirjastojen luetteloiden käyttöä	Autentikointi ja etäkäyttöpilotit Kaukopalvelua helpottavat työkalut (virtuaali-'Manda')	PY, KSTOT

Digitaalisten palvelujen osaaminen kirjastoissa

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010- 2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu
Osaamistarve- kartoitukset	Digitaalisten palvelujen osaajia kaikissa konsortion jäsenorganisaatiois- sa	Osaamistarve-kartoitusten aloittaminen yliopisto- kirjastoissa Osaamisen tunnistaminen	Osaamistarvekartoitu- sten laatiminen	KSTOT
Uusien innovatiivisten palvelujen käyttöönotto	Digitaalisen kirjaston palvelut vuorovaikuttavia ja käyttäjiä opastavia	Verkostoituminen uusien toimijoiden kanssa	Seurataan ja kehitetään web 2.0 ym. sovellus- mahdollisuuksia	KSTOT PY
Laadunarviointi ja kansainväliset vertailut	Kansainvälisesti tunnustettu asema	E-aineistot näkyvät yliopistojen ja korkeakoulujen laadunvarmennus- järjestelmässä	Hyvien käytänteiden jakaminen Osallistuminen arviointiryhmiin	KSTOT

Toimintasuunnitelma vuodelle 2007 on laadittu siten, että konsortion strategia ja vuotuiset toimintasuunnitelmat voivat toteutua vain mikäli konsortion jäsenkirjastot sitoutuvat yhdessä tavoitteisiin ja ovat valmiita osallistumaan strategian toteuttamiseen. Toimintasuunnitelmassa on useita kohtia, joiden toteutuminen edellyttää kirjastojen sitoutumista yhteistyöhön, vastuunottoa ja valmiutta tehdä töitä konsortion hyväksi.